

УДК 81'373.22

Н. М. Хрустик

канд. філол. наук, доцент,
доцент кафедри прикладної лінгвістики,
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова;

С. А. Петрова

магістр кафедри української мови
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова;

Т. С. Серкал

магістр кафедри української мови
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
[https://doi.org/10.18524/2307-8332.2021.2\(24\).251860](https://doi.org/10.18524/2307-8332.2021.2(24).251860)

**ПОЗИВНІ УКРАЇНСЬКИХ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ:
МОТИВИ НОМІНАЦІЇ**

Стаття присвячена вивченню позивних іменувань українських військовослужбовців, учасників російсько-української війни, зокрема питанню мотивів номінації цих онімів. Зазначене питання є важливим і актуальним, адже його висвітлення дозволяє не лише пояснити механізм продукування нового виду неофіційних антропонімів, що вже дуже важливо, але й з'ясувати, як мотиви номінації позивних репрезентують самовираження та ідентифікацію їх носіїв (бійців, військових медиків, капеланів, волонтерів), а також інших осіб, причетних до утворення позивних іменувань.

Вивчаючи мотиви номінації позивних, ми розглядали реальну мотивацію, під якою в невербальному аспекті розуміємо ситуацію, яка передуює появі позивного, у вербальному – текст, що послугував мотивом творення неофіційного іменування. У цьому контексті дослідження позивних іменувань на увагу заслуговують праці О. Вербовецької, Л. Кравченко, С. Петрової.

На основі опрацювання 720 позивних військовослужбовців-чоловіків нам вдалося визначити реальні мотиви творення 242 онімів, що становить 33,6% від загальної їх кількості. Визначено і схарактеризовано 11 груп мотивів, які використовуються у процесі номінації позивних воїнів-захисників: офіційні антропоніми; професія, рід діяльності, посада та звання; захоплення денотата; особливості характеру, ставлення особи до інших та особливості поведінки; зовнішня характеристика особи; життєва ситуація, пов'язана з особою; етнічна приналежність носія тощо.

Отже, вивчення мотивів номінації позивних надає нам певне уявлення про носія, його світогляд, свідчить про мовну картину світу в соціальній групі військовослужбовців. Нерідко позивні містять вказівку на додаткову інформацію про носіїв іменування – місце проживання, рід діяльності, етнічну приналежність тощо, у виразності фізичні, психологічні, інтелектуальні якості людини, уподобання та звички. Розглянуті оніми характеризують також осіб, які стали причетними до створення позивних, свідчать про їх спостережливість, дотепність, доброзичливість, гумор.

Ключові слова: ЗМІ, українські військовослужбовці, позивні, мотиви номінації.

Постановка наукової проблеми та її актуальність. Військовий конфлікт, що розпочався в 2014 р., активізував продукування якісно нового виду онімів – позивних українських воїнів-захисників, які органічно ввійшли до системи неофіційного антропонімікону. Як мовне явище позивні іменування зацікавили вітчизняних науковців, зокрема таких, як Р. Яцків, Л. Кравченко, Л. Підкуймуха, Н. Шульська, Н. Павликівська, Л. Белей, Т. Крупеньова, С. Петрова. Дослідження проводилися в різних аспектах, однак у мовознавстві ще не повністю сформувався думка про лінгвістичний статус позивних, їхні функції та ознаки, місце серед інших видів антропонімів. На сьогодні залишається також нерозв'язаною проблема, яка стосується повної тематичної класифікації позивних. Відсутні комплексні й системні дослідження, присвячені вивченню їх мотиваційної бази та способів творення. Важливим є розкриття гендерних особливостей позивних військовослужбовців тощо.

На особливу увагу заслуговує питання вивчення мотивів номінації позивних іменувань, адже його висвітлення дозволяє не лише пояснити механізм продукування нових онімів, що вже дуже важливо, але й з'ясувати, як мотиви номінації позивних відображають самовираження та ідентифікацію їх носіїв (бійців, військових медиків, капеланів, волонтерів), а також інших осіб, причетних до утворення позивних іменувань. З огляду на вищесказане, вважаємо заявлену тему нашого дослідження важливою й **актуальною**.

Аналіз досліджень із проблеми. Проблема вивчення мотивації привертає увагу багатьох лінгвістів. На сучасному етапі розвитку лінгвістичної науки немає однозначного тлумачення терміна *мотивація*, що пов'язано з виокремленням різних підходів до її вивчення, зокрема таких, як лексико-семасіологічний, когнітивно-ономасіологічний, функціонально-ономасіологічний, ономасіологічний, дериваційний, етимологічний, типологічний, лексикографічний, стилістично-функційний [5].

У термінологічній енциклопедії О. Селіванової подається декілька тлумачень поняття *мотивації*: процес формування семантичного й формального зв'язку похідного слова з твірним у межах знакового коду мовної системи; формальний і семантичний зв'язок між словами як знаками та їхніми позначеннями, що встановлюються при творенні слів; лінгвопсихоментальна операція встановлення семантичної і формальної залежності між мотиватором і похідною номінативною одиницею на підставі зв'язків різних компонентів структури знань про позначуване в етнічній свідомості [6, с. 401].

На нашу думку, розглядаючи мотиви номінації позивних іменувань, слід говорити про реальну мотивацію, під якою в невербальному аспекті розуміємо ситуацію, яка передуює появі позивного, у вербальному – текст, що послугував мотивом творення неофіційного найменування. Саме реальна мотивація дає нам уявлення про носія, про його світогляд, життєву позицію, а також дозволяє простежити певні тенденції у виборі позивного. Слід зазначити, що позивні імена характеризуються прихованою мотивацією, яка відома лише у вузькому

колі військовослужбовців, що зумовлено їхнім особливим призначенням. Не можемо говорити про відсутність мотивації взагалі, адже «кожна прізвиськова одиниця (*а відповідно й позивне ім'я* – курсив наш) завжди вмотивована, будь-яке прізвисько не може бути асемантичним. Якщо прізвисько зберігається, то збережена й тенденція до його семантичного наповнення, бодай приблизного чи узагальненого характеру» [9, с. 160].

Визначення мотивів номінації – одне з основних завдань при аналізі неофіційних антропонімів, зокрема й позивних імен. Мотив найменування «є важливішим за лексико-семантичну характеристику, оскільки дає змогу отримати більше інформації», бо поєднує як екстралінгвальні, так і лінгвістичні особливості [10, с. 181].

У дисертаційному дослідженні О. Вербовацької творення неофіційних антропонімів розглядається за такими мотивами: ім'я денотата; його прізвище; ім'я по батькові; зовнішні ознаки; внутрішні ознаки та особливості поведінки; особливості мовлення; професія, посада та рід занять денотата; місце проживання; місце походження; соціальний статус; сімейні, родинні стосунки або свояцтво; життєва ситуація пов'язана з денотатом; наявність у денотата специфічного предмета або тварин; прізвиська, вмотивовані поєднанням декількох різних ознак денотатів [2, с. 5]. Л. Кравченко пропонує виокремлювати такі мотиваційні групи позивних, як «характеристика людини», «реальне життя», «духовний світ людини, її творчість» [3, с. 81–82].

Утім, аналізуючи мотиваційну базу тієї чи іншої групи власних назв, дослідники часто ототожнюють поняття лексичної бази та мотивів номінації. Більшість вдається до виокремлення лексичних груп, на базі яких творяться оніми.

Мета нашого дослідження – вивчити мотиви номінації позивних українських військовослужбовців. **Об'єкт** аналізу – позивні імена українських воїнів-захисників – учасників збройного конфлікту на Сході України. **Предмет** – мотиви номінації позивних іменувань. **Фактичним матеріалом** для нашого спостереження послуговували позивні військовослужбовців-чоловіків. Проаналізовано 720 неофіційних іменувань. Усі оніми в нашій статті подаються в тому вигляді, у якому їх зафіксовано. **Джерельна база** вивчення цього виду антропонімів – ЗМІ, зокрема новини на різних телевізійних каналах і статті, розміщені в мережі Інтернет. Перед собою ставимо такі **завдання**: визначити, де це можливо, мотиви номінації позивних; скласифікувати їх за характером походження; з'ясувати, як мотиви номінації позивних іменувань репрезентують самовираження та ідентифікацію їх носіїв, а також тих осіб, які причетні до створення цих онімів. **Теоретична цінність** дослідження полягає в тому, що його матеріали можуть бути використані при розробці нових теорій ономастології, словотвору, ономастики, психолінгвістики, прагматики. **Практичне застосування** результати нашого студіювання знайдуть при вивченні вищеназваних дисциплін у вишах, при розробці спецкурсів та написанні посібників із

проблем ономазіології, словотвору, ономастики, психолінгвістики тощо. У роботі використані такі загальнонаукові **методи дослідження**, як аналіз і синтез, індукція і дедукція, спостереження, описовий метод, метод кількісних підрахунків, елементи словотвірного аналізу.

Виклад основного матеріалу. На основі опрацювання 720 позивних військовослужбовців-чоловіків нам вдалося визначити реальні мотиви творення (мотиви номінації) лише частини неофіційних іменувань, тому виокремлюємо за цією ознакою 2 групи онімів: 1) позивні, для яких з'ясовано мотиви номінації (33,6%); 2) позивні, мотиви номінації яких не визначено (66,4%).

Отже, з'ясовано мотиви номінації 242 іменувань. Розглянемо детальніше ці позивні імена за групами мотивів їх номінації:

1. Позивні, мотивовані офіційними антропонімами. Дослідники наголошують на тому, що неофіційні іменування осіб, які походять від прізвищ, імен та імен по батькові, втрачають свою характеристичну функцію. Зокрема зазначається, що іменування цього типу «є самостійним видом прізвиськ, майже не пов'язаних з іншими, частіше всього психологічними критеріями, які лягають в основу прізвиська. Тому при аналізі цих онімів можна відволіктися від психологічних нюансів» [цит. за 7, с. 216]. На перший погляд, позивні, що мотивуються офіційними іменами військовослужбовців, утворюються суто лінгвістичним шляхом, адже не враховують зовнішні та внутрішні характеристики особи, ситуативну зумовленість тощо, проте фактичний матеріал нашого дослідження певною мірою спростовує цю закономірність.

Серед позивних, мотивованих прізвищем носія, більшість тих, що утворюються шляхом апокопи, тобто суто лінгвістичним шляхом, напр.: *Барс, Голуб, Доц, Жук, Кіндрат, Клема, Кузьма, Лавр, Лом, Лось, Москаль, Непс, Ольга, Поляк, Сем, Цар, Шах*. Значна частина цих лексем утворилася від прізвищ відапелятивного походження, а тому мають прозору внутрішню форму, на основі якої так чи інакше можна характеризувати носія за певною ознакою.

В. Павлюк зауважує, що прізвище або ім'я є одним із зовнішніх атрибутів носія для тих осіб, які здійснюють номінацію і намагаються визначити зв'язок з особливостями характеру, зовнішності носія та його іменем, а тому відіменний тип найменування характеризується значним конотативним потенціалом [4, с. 94].

Позивні, що походять від особового імені денотата (*Айгор, Арчі, Вацлав, Віктор, Гамлет, Жора, Ендрю, Максон, Марік, Сіріус*), хоча й не вказують на характерні особливості носія, однак виражають ставлення побратимів до номінованої особи, адже наділені емоційністю, а тому виконують не лише номінативну, а й оцінну та експресивну функції.

Позивні, що утворилися від імен по батькові бійців (*Адамович, Іванич, Михайлич, Михалич, Санич*), здебільшого є їх скороченими, розмовно-побутовими варіантами і позначають людей старшого віку, очевидно, дуже шанованих людей.

Зафіксовано також позивні, мотивовані одночасно особовим ім'ям та ім'ям по батькові або прізвищем, особовим ім'ям та ім'ям по батькові денотатів, які утворилися шляхом звукової асоціації: *Вай-фай* (Василь Федорович); *Дюс* (Денисюк Денис Сергійович), *ЛОМ* (Лук'янчук Олександр Миколайович), де, окрім графічного поєднання ініціалів, акронім *ЛОМ* асоціюється зі звичайним нескороченим словом – *лом*. *Лом* – «товстий загострений з одного кінця металевий стрижень, яким ламають, розбивають що-небудь тверде» [8, т. 4, с. 543]). Наслідком семантичної асоціації є позивний *Кобзар* (повне ім'я бійця – Тарас Григорович Шевченко).

2. Позивні, мотивовані професією, родом діяльності, посадою або званням. У цій групі іменувань виокремлюються позивні, мотив номінації яких відображений уже в їхній семантиці, і ті, що виникли внаслідок певних асоціацій. Так, напр., позивні *Адвокат*, *Банкір*, *Дизайнер*, *Док*, *Дяк*, *Лісник*, *Матрос*, *Пілот*, *Пожежник*, *Прокурор*, *Репортер*, *Старшина*, *Таксист* мають прозору мотивацію, що не потребує додаткового тлумачення.

Непряма (опосередкована, здебільшого асоціаціями учасників військової комунікації) номінація за назвою діяльності лежить в основі низки позивних. Напр.: *Дівіди* – позивний, що утворився за звуковими асоціаціями до слова *ВДВ* (рос. «воздушно-десантные войска»). Ця асоціація виникла в побратимів, адже боєць раніше ніс службу в названих військах. До цієї ж групи уналежнюємо відомі позивні, які вказують на те, що особа виконує ту ж роботу, що й певний відомий персонаж художнього твору, художнього фільму тощо. Напр.: *Айболит* – медик (пор. рос. доктор Айболит – персонаж творів Корнія Чуковського); *Вакула* – коваль (пор. коваль Вакула – персонаж твору М. Гоголя «Вечори на хуторі біля Диканьки» та однойменного фільму); *Ватсон* – лейтенант медичної служби, начальник медичного пункту полку «Азов» (пор. доктор Ватсон – персонаж оповідань А. Конан Дойла про Шерлока Холмса). Перелічені позивні іменування є наслідком метафоричного перенесення.

Окремі позивні утворюються шляхом метонімічного перенесення і вказують на інструмент діяльності, об'єкт діяльності або місце, де працює денотат: *Баркас* – морський піхотинець; *Границя* – позивний бійця, який служив прикордонником на острові Тузла; *Наркоз* – лікар-анестезіолог.

3. Позивні, що вказують на захоплення денотата. Учасники АТО та ООС – зазвичай активні, творчі особистості, про що й свідчать позивні, які мотивуються хобі носія. Як правило, вони називають захоплення денотата не прямо, а через метафоричне або метонімічне перенесення лексеми. Позивні цієї групи вказують на такі захоплення бійців:

а) спорт: *Альпініст* (захоплення альпінізмом); *Швед* (захоплення хокеєм) тощо;

б) музика: *Маестро* (захоплення грою на скрипці); *Міф* (позивний оперного співака Василя Сліпака, утворений від назви його улюбленої опери «Міфестофель») тощо;

в) зброя і техніка: *Боцман* (захоплення яхтами); *Шумахер* (любов до техніки) тощо;

г) література: *Гамлет* (захоплення поезією і музикою); *Ернесто* (Ернест Хемінгуей – улюблений письменник) тощо;

г) художнє мистецтво: *Пікассо* (захоплення малюванням та татуюванням); *Художник* – філолог за фахом (любов до малювання) тощо;

д) любов до тварин: *Кіт* (великий любитель котів); *Пітбуль* (любитель собак, у минулому мав собаку породи пітбуль, на згадку про якого боєць обрав собі позивний);

е) деякі інші захоплення: *Фотограф* (улюблене заняття – фотографування); *Хімік* – економіст за освітою (хобі – вибухова техніка).

4. Позивні, що розкривають характер особи, її ставлення до інших та особливості поведінки. Оними цієї групи, які характеризують військовослужбовців з погляду їх внутрішнього світу, умовно поділяються на дві групи:

а) позивні, що виникли на основі ставлення бійців до побратимів, виражають вдачу особи, що проявляється в межах колективу: *Апельсин* (яскрава, добра, людяна особистість); *Вірний* (боєць, який вірний даному слову, високій ідеї, Україні); *Рідненький* (привітний та відкритий до спілкування боєць); *Угрюмий* (боєць з добрими сумними очима);

б) позивні, що створюють образ справжнього воїна, адже вказують на силу, хоробрість, впевненість, виявляють ставлення до ворога: *Вікінг* (про сміливого та рішучого бійця); *Святослав* (боєць, який любить читати про князя, відчуваючи себе в душі Святославом); *Тайсон* (боєць із сильним характером); *Тайфун* (нещадний до ворога).

5. Позивні, що вказують на зовнішні характеристики особи. Неофіційні іменування бійців цього типу наближають їх до розряду прізвиськ, основною функцією яких є характеристична. Однак, серед позивних нечасто трапляються назви, які прямо вказують на фізичні особливості бійця, адже вони можуть слугувати причиною його викриття. Іменування, в основі яких лежать лексеми, що виражають реальну ознаку, позначають здебільшого колір волосся або колір шкіри особи: *Рижий* (руде волосся); *Седой* (поважний вік, сиве волосся); *Чорний* (смагливий колір шкіри та чорні, мов смола, очі); *Шрам* (пошрамоване в боях усе тіло).

Фіксуємо й ті позивні, в основі яких – антонімічні мотиви. Так, напр., іменування *Гном* належить двом особам і характеризується протилежним за значенням мотиваційним контекстом: *Гном* – військовослужбовець невеликого зросту й ваги і *Гном* – боєць, зріст якого 193 см. За ознакою зросту бійців номінують також такі позивні, як *Малюк* (низький зріст); *Тополя* (дуже високий зріст).

На особливості уподобань особи вказують такі найменування, як *Козак* (боєць, який вважає себе нащадком козаків, носить відповідну зачіску, сереж-

ку у вусі, дотримується традицій предків); *Рембо* (особа, яка весь час ходить у бронезилеті, без каски, проте завжди в тактичних окулярах).

На міцну статуру воїнів-захисників вказують метафоричні перенесення назв тварин і лексем на позначення літературних персонажів. Напр.: *Акела* (досвідчений боєць-вовк з Одеси); *Бегемот* (огрядна статура та високий зріст, через що боєць дуже хвилювався, що не поміститься в окопах).

6. Позивні, поява яких пов'язана з життєвою ситуацією. Ситуативно зумовлені неофіційні іменування воїнів-захисників позначені тим, що вони є найменш інформативними, а тому за ними неможливо впізнати носія. Аналізуючи прізвиська, дослідники зазначають, що ті неофіційні антропоніми, які певним вчинком, випадком пов'язані з денотатом, «утворені за принципом епізодичності й на екстралінгвістичному рівні характеризуються такими основними ознаками, як разовість дії, випадковість, нестандартність певної одиничної ситуації. На рівні ж лінгвістичному їх специфічною ознакою є не виражена форма прислівникового типу “якось”, “раптом”, “одного разу”...» [1, с. 25]. Напр., позивний *Танчик* отримав військовослужбовець після того, як непомітно викрав у ворогів танк. Трапляються випадки, коли позивний із певної причини замінюють на інший. Скажімо, у бійця із позивним *Шаман* спочатку було іменування *Шрек*, однак було вирішено його замінити, оскільки по рації цей позивний було важко сприймати. Військовослужбовець, який був носієм іменування *Борода*, отримав позивний *Хотабич*, що зумовила ситуація на блокпосту (на запитання «Хто такий?» відповів – «Борода», а боєць по рації передав: «Тут Хотабич хоче проїхати, можна?»).

7. Позивні, мотивовані кількома ознаками. Полімотивовані позивні характеризуються вказівкою на декілька, зокрема дві або три ознаки денотата. Ці іменування більш точно відображають особливості бійця, його характерні риси. Один із мотивів позначає зазвичай ознаку, яка є очевидною і не потребує додаткового аналізу, а інша – прихована, ситуативно зумовлена.

Дослідження мотиваційного характеру цих позивних уможливорює виокремлення таких поєднань:

а) прізвище + риса вдачі: *Добрий* (прізвище Доброшинський; щира, привітна вдача бійця); *Тихий* (прізвище Тихий; скромний і небалакучий чоловік, хороший воїн, патріот України);

б) прізвище + місце народження: *Тюмень* (прізвище Тюменцев; народився в Тюменській області);

в) зовнішня ознака + риса вдачі: *Козак* (за зовнішністю типуажу і за думками – справжній козак);

г) військове звання + ситуація: *Чорний Прапорщик* (звання «старший прапорщик»; під час оборони аеропорту від спеки шкіра бійця почорніла);

г) прізвище + прізвисько з цивільного життя + погляди: *Калина* (прізвище Калініченко; прізвисько Калина; взірць для бійця – один із командирів УПА Калина);

д) зовнішня ознака + наявність специфічного предмета + погляди: *Шаман* (зовнішність одночасно монаха і хіпі; дивний інструмент, схожий на мольфу карпатського чаклуна, який носив у кишені; філософський погляд на життя).

8. Позивні, мотивовані етнічною приналежністю носія. Досить часто військовослужбовці-іноземці обирають позивні імена, що прямо вказують на їхню етнічну приналежність, напр.: *Грек, Казах, Киргиз, Німець, Ребе, Татарин* тощо. Однак, зауважимо, що позивні, виражені лексемами на позначення національності, не завжди мають прозору мотивацію. Скажімо, позивний *Чечен* військовослужбовець отримав за зовнішньою ознакою (має велику бороду), а позивний *Швед* мотивується захопленням денотата (любитель хокею).

9. Позивні, що вказують на місце народження / місце проживання. Місце народження бійців відображено:

а) у позивних, які вказують безпосередньо на область, з якої родом військовослужбовець: *Вінниця, Полтава*;

б) у позивних, що утворюються шляхом звукової асоціації до назви міста, з якого боєць родом: *Бецик* (м. *Біла Церква*), *Варшава* (м. *Іршава*);

в) у позивних, в основі яких – метонімічне перенесення: *Шубін* (військовий, який родом із Донбасу, обрав собі позивний на честь персонажа місцевого фольклору – Шубіна); *Север* (боєць народився на Сумщині, на теренах якої в давнину проживало войовниче древньоруське плем'я сіверян);

г) у позивних, що утворилися на основі іншомовної лексеми: *Лемберг* (військовослужбовець народився у Львові).

10. Позивні, що походять від прізвиськ у мирному житті. Антропоніми цієї групи є самоіменуваннями, оскільки вибір оніма зумовлений власним бажанням особи ідентифікувати себе відповідно до вже наявного неофіційного антропоніма. У ролі позивного обирають прізвиська:

а) що сягають періоду дитинства: *Вітер, Зелений, Кока* тощо. Напр.: прізвисько *Вітер* з'явилося, коли бійцеві було 12 років, під час гри в «Козаки-розбійники»;

б) які утворилися під час навчання в закладах освіти: *Беня, Ведмідь*. Напр.: іменування *Ведмідь* військовослужбовець отримав у інституті у зв'язку з пригодою, яка сталася з ним на пасіці.

Неофіційні іменування, які надаються бійцям з боку оточення в межах військового середовища, первинно можна визначити як «специфічні прізвиська», що виникають у процесі комунікації і функціують лише в усному мовленні. До розряду позивних вони входять лише тоді, коли сама особа погоджується з цією номінацією і послуговується нею як позивним, що функціє в документах внутрішнього вжитку.

11. Найменування, які мотивуються деякими іншими ознаками:

а) позивні, зумовлені наявністю певного предмета в носія: *Баррет* – снайпер-розвідник, який певний час ходив з однойменною гвинтівкою; *Коб-*

зар – військовослужбовець, який узяв із собою на Схід «Кобзар» Тараса Шевченка; *Сармат* – боєць, який носить із собою підкову сарматської доби;

б) позивні, мотивовані віком носія: *Дед* (найстарший у роті серед контрактників); *Растішка* (наймолодший із заїзду – 21 рік); *Студент* (наймолодший боєць у підрозділі);

в) позивні – прізвиська, узяті з комп'ютерних ігор: *Цинк* (в онлайн-грі в бійця був логін Цинк); *Шок* (це прізвисько у військовослужбовця було під час гри «Мафія»);

г) позивні, що характеризують носія за особливостями мовлення: *Бегемот* (*бегемот* – слово-паразит);

г) позивні, мотивовані соціальним статусом військовослужбовця: *Мажор* (банківський високопосадовець, успішна людина).

Висновки. Здійснений огляд мотивів номінації позивних українських військовослужбовців дозволяє висновувати, що виявлення реальної мотивації є одним із першочергових завдань при аналізі неофіційних іменувань воїнів, адже саме вона надає нам певне уявлення про носія, його світогляд, свідчить про мовну картину світу в соціальній групі військовослужбовців. Позивні нерідко містять вказівку на додаткову інформацію про носія – його місце проживання, рід діяльності, етнічну приналежність тощо, увиразнюють фізичні, психологічні, інтелектуальні якості людини, уподобання та звички. Розглянуті оніми характеризують також осіб, які стали причетними до створення позивних, свідчать про їх спостережливість, дотепність, доброзичливість, гумор.

Визначено 11 груп мотивів, які використовуються у процесі номінації позивних воїнів-захисників: офіційні антропоніми; професія, рід діяльності, посада та звання; захоплення денотата; особливості характеру, ставлення особи до інших та особливості поведінки; зовнішня характеристика особи; життєва ситуація, пов'язана з особою; етнічна приналежність носія; місце народження або проживання особи; прізвиська, які мали військовослужбовці в мирному житті; наявність певного предмета в носія; вік денотата; іменування, що мали особи під час комп'ютерних ігор; особливості мовлення носія; соціальний статус. Найбільш продуктивними мотивами при номінації позивних військовослужбовців-чоловіків є офіційні антропоніми, а також професія, рід діяльності, посада або звання.

Реальні мотиви творення позивних становлять підґрунтя для вивчення шляхів творення цих онімів.

Перспективу нашого дослідження вбачаємо у вивченні та порівнянні мотивів номінації позивних українських військовослужбовців, учасників російсько-української війни, і псевдо вояків ОУН та УПА.

Література

1. Антонюк, О. В. (2005). Лексико-семантична група прізвиськ, що вказують на звички, уподобання, вчинки людини (на матеріалі антропонімії Донеччини). *Актуальні питання антропоніміки: зб. матер. наук. чит. пам'яті Ю. К. Редька / відп. ред. І. В. Єфименко*. [б. в.].
2. Вербоवेशька, О. С. (2016). Неофіційна антропонімія Тернопільщини: дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01 – українська мова / Терноп. нац. педаг. ун-т імені Володимира Гнатюка.
3. Кравченко, Л. (2016). Мотиви номінації позивних українських бійців – учасників бойових дій російсько-українського конфлікту на сході України. *Teka Kom. Pol.-Ukr. Zwiqz. Kult.: czasopismo / nac. red. M. Oldakowska-Kuflowa. Wid-wo Uniw. Przyrodnic. w Lublinie, Vol. XI*.
4. Павлюк, В. А. (2016). Становлення неофіційного антропонімікону Вінниччини: дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01 – українська мова / Вінницьк. держ. педаг. ун-т імені М. Коцюбинського.
5. Савчук, Н. М. (2015). Аспекти вивчення мотиваційних відношень у лінгвістиці. *Развитие науки в XXI веке: сб. публ. по матер. Междунар. науч.-практ. конф. Знание*.
6. Селіванова, О. (2006). Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Довкілля-К.
7. Сенік, Г. В. (2003). Способи творення відантропонімних прізвиськ. *Записки з українського мовознавства: зб. наук. пр. / відп. ред. О. І. Бондар. Астропринт*.
8. Словник української мови (1973): у 11 т. / за ред. І. К. Білодіда. Київ: Наук. думка, Т. 4.
9. Ушаков, Н. Н. (1978). Прозвищные и личные неофициальные имена (к вопросу о границах прозвища). *Имя нарицательное и собственное: сб. ст. / под ред. А. В. Суперанской. Наука*.
10. Чучка, П. П. (2008). Антропонімія Закарпаття: монографія. Папірус.

References

1. Antonyuk, O. V. (2005). Lexical-semantic group of nicknames that indicate the habits, preferences, actions of man (on the material of anthroponymy of Donetsk region) [Leksyko-semantychna hrupa prizvys'k, sheho vказуyut' na zvyчky, upodobannya, vчynky lyudyny (na materiali antroponimiyi Donechchyny)]. *Actual'ni pytannya antroponimiky: zb. mater. nauk. chyt. pamiati Y. K. Red'ka*. [In Ukrainian].
2. Verbovetska, O. S. (2016). Unofficial anthroponymy of Ternopil region [Neofitsiina antroponimiyа Ternopil'shchyny: dis. ... cand. philol. nauk], Ternopil National Pedagogical University named after Volodymyr Hnatiuk. [In Ukrainian].
3. Kravchenko, L. (2016). Motives for the nomination of Ukrainian call-up fighters – participants in the hostilities of the Russian-Ukrainian conflict in eastern Ukraine [Motyvy nominatsii pozyvnykh ukrains'kyh biitsiv – uchasnyky boiovykh dii rosiis'ko-ukrayins'koho konfliktu na shodi Ukrainy], *Teka Com. Pol.-Ukr. Connect. Cult.: czasopismo / nac. red. M. Oldakowska-Kuflowa. Lublin, wid-wo Uniw. Przyrodnic. w Lublinie*. [In Pole].
4. Pavlyuk, V. A. (2016). Formation of the unofficial anthroponymicon of Vinnytsia [Stanovlennya neofitsiinoho antroponimikonu Vinnychchyny: dis. ... cand. philol. nauk], Vinnytsia State Pedagogical University named after M. Kotsyubynsky. [In Ukrainian].
5. Savchuk, N. M. (2015). Aspects of the study of motivational relations in linguistics [Aspekty vyvchennya motyvatsiinykh vidnoshen' u lnhvistytsi. *Razvytye nauky v XXI veke: sb. publ. po mater. Mezhdunar. nauch.-prakt. conf.*], Kharkiv. Znanie. [In Ukrainian].
6. Selivanova, O. (2006). Modern linguistics: terminological encyclopedia [Suchasna lnhvistyka: terminolohichna entsyklopediia], Poltava. Dovkillia-K. [In Ukrainian].
7. Senyk, H. V. (2003). Methods of creating anthroponymic nicknames [Sposoby tvorennia vidantroponimnykh prizvys'k. *Zapysky z ukrains'koho movoznavstva: zb. nauk. pr.*], Odessa. Astroprint. [In Ukrainian].
8. Dictionary of the Ukrainian language / resp. ed. I. K. Bilodid. (1973) [Slovnyk ukrains'koi movy: v 11-ty tomakh], Kyiv. Naukova dumka. [In Ukrainian].
9. Ushakov, N. N. (1978). Nicknames and personal unofficial names (on the question of the boundaries of the nickname) [Prozvischnye i lichnye neofitsyal'nye imena (k voprosu o hranitsakh prozvischa)]. *Imia naritsatel'noe i sobstvennoe: sb. st.*, Moscow. Nauka. [In Russian].
10. Chuchka, P. P. (2008). *Anthroponymy of Transcarpathia* [Antroponimiiа Zakarpattia: monohrafiia]. Papirus. [In Ukrainian].

N. M. Khrustyk,

Odesa I. I. Mechnikov National University,
Department of the Applied Linguistics
Odesa;

S. A. Petrova,

Odesa I. I. Mechnikov National University,
Ukrainian Language Department
Odesa;

T. S. Serkal,

Odesa I. I. Mechnikov National University,
Ukrainian Language Department
Odesa

CALLS FOR UKRAINIAN MILITARY SERVANTS: REASONS FOR NOMINATION

Resume. *The article is devoted to the study of call names of Ukrainian servicemen, participants of the Russian-Ukrainian war, in particular the question of the motives for the nomination of these onyms. This issue is important and **relevant**, because its coverage allows not only to explain the mechanism of production of a new type of informal anthroponyms, which is very important, but also to clarify how the motives for the nomination call represent self-expression and identification of their bearers (soldiers, military medics, chaplains, volunteers), as well as other persons involved in the formation of call names.*

Studying the motives for the nomination of call signs, we considered the real motivation, which in the nonverbal aspect means the situation that precedes the appearance of the call sign, in the verbal – the text that served as the motive for creating informal naming.

The purpose of our work is to study the motives for the nomination of Ukrainian conscripts. **The object** of analysis is the call names of Ukrainian servicemen involved in the armed conflict in eastern Ukraine. **Subject** – motives for the nomination of call names. We set ourselves the following **tasks**: to determine, where possible, the motives for the nomination of call signs; classify them by nature of origin; to find out how the motives for the nomination of call names represent the self-expression and identification of their bearers, as well as those persons involved in the creation of these onyms. The results of the study will find **practical application** in the study of onomasiology, word formation, onomastics, etc. in universities, in the development of special courses and writing manuals on the problems of the above disciplines.

Based on the study of 720 male conscripts, the real motives for the creation of 242 onyms were clarified. 11 groups of motives used in the process of nomination of call-up soldiers-defenders have been identified and characterized: official anthroponyms; profession, occupation, position and title; denotation capture; features of character; attitude of the person to others and features of behavior; external characteristics of the person; life situation related to the person; ethnicity of the carrier; place of birth or residence of the person; nicknames of servicemen in peaceful life, etc.

Conclusions. *The study of the motives for the nomination of call signs gives us a certain idea of the bearer, his worldview, shows the linguistic picture of the world in the social group of servicemen. Often the call signs contain an indication of additional information about the bearers of the name – place of residence, occupation, ethnicity, etc., emphasize the physical, psychological, intellectual qualities of man, preferences and habits.*

Key words: *mass media, Ukrainian servicemen, call signs, motives of nomination.*